

MILITARI

От Руслан Трад и Александър
Стоянов
Брой 23

DE RE MILITARI

Журнал за конфликтите в Леванта и Магреб

Автори: Руслан Трад и Александър Стоянов

Място на издаване: София, България

Дата на издаване: 6.10.2016

Сайт на авторите:

www.ruslantrad.com, www.historyofwars.net

Сайт на журнала:

www.remilitari.wordpress.com

Facebook страници:

<https://www.facebook.com/hystoryofwars>

<https://www.facebook.com/intidar.blog.and.news>

<https://www.facebook.com/deremilitari>

Контакти:

ruslantrad@gmail.com

klubvoennaistoria@gmail.com

За заявки за изготвяне на детайлни карти: klubvoennaistoria@gmail.com

ISSN 2367-9476

Журналят се издава с подкрепата на медийната платформа
[КлинКлин](#).

АВТОРИТЕ

Руслан Трад

Журналист на свободна практика с фокус върху Близък изток и Северна Африка. Създател на първия български блог за Близък изток, Intidar, както и на организацията Форум за арабска култура. Водил е лекции за политически движения и процеси в Близкия изток в аудитории на Софийски университет, Нов български университет, Червената къща и Дипломатически институт към МВнР. Пътува често в Близкия изток, като публикува репортажи от Ливан, Югоизточна Турция, Тунис, Ирак и Сирия, а през 2014 заснема филм в Иракски Кюрдистан на фронтовите линии с „Ислямска държава“.

Александър Стоянов

Историк и журналист, *magister cum laude* и настоящ докторант от Лайденския университет в Нидерландия. Отговорен редактор и създател на списание “Военна История” и съосновател на “Клуб Военна История”. Автор на множество публикации, посветени на различни проблеми от военната и политическата история на Европа и Близкия Изток. Автор на единствените подробни карти на български език, проследяващи конфликтите в Сирия, Ирак, Либия, Йемен, Нигерия, Афганистан и Сомалия.

ЧЕДАТА НА АРЕС ДЕЦАТА ВОЙНИЦИ – УЖАСНАТА СТРАНА НА СЪВРЕМЕННИТЕ КОНФЛИКТИ

Александър Стоянов

Развитието на конфликтите в световен план през последните тридесет години създаде множество аберации, рядко срещани в по-ранни епохи от историята ни.

Една от най-ужасяващите е непрекъснато нарастващият

брой на децата-войници.

Ако в по-ранните епохи, когато битките се решавали на базата на физическата сила на бойците, децата оставали повече или по-малко настрана от директните сражения, днес нещата стоят по съвсем различен начин. Новите стрелкови оръжия, способни да поразяват множество врагове без да представляват сериозно физическо предизвикателство за този, който ги ползва, превръщат дори непълнолетните деца в смъртоносни оръжия.

Разбира се, автоматите, пушките и пистолетите не са единственото оръжие, което се поставя в детските ръце. Жилетки с експлозиви, гранати и РПГ-та се оказват също така популярни средства за сеене на смърт, прилагани от деца по бойните полета на Близкия изток, Африка и Латинска Америка.

Исторически прецеденти

Разбира се, краят на XX и началото на XXI век не е първият период в историята, в който можем да разглеждаме феноменът с въоръжените непълнолетни.

Вероятно първата мисъл, която минава през главите ви, когато четете за деца-войници, е за еничарите. Уви, масовата представа рязко контрастира с историческата действителност. За разлика от непълнолетните с автомат в ръка, еничарите били обучавани и възпитавани грижливо поне до 16-та си годишнина, а вероятно и след това. Простата причина е, че в онази епоха едно дете не е можело да се впише по никакъв начин във военните действия, изправено срещу армии от мъже-ветерани, сражаващи се най-често в ръкопашни схватки. Именно поради тази причина, употребата на деца-войници трябва да се отнесе към XX век и по-специално към конфликтите след 1939 г., когато в употреба навлизат такива средства за поразяване, които могат да бъдат ефективни и в детски ръце.

Най-популярен пример за това са младежите от Хитлерюгенд, но подобни случаи има и в Червената армия, Китай, а по-късно и в Корея, Виетнам, израелско-арабските конфликти и Афганистан. С масовото разпространение на автоматите и РПГ-тата (първите такива са специално разработени за лесна употреба от

мобилизирани цивилни), децата все по-често биват включвани като фронтови бойци, най-вече в условията на градски сражения. Разпространяването на радикалната религиозна и/или политическа идеология (най-вече чрез исляма, но не само – например в Латинска Америка това е марксизмът) води до допълнителни способи за индоктриниране на децата и използването им за по-широк спектър от задачи, свързани с развитието на конфликтите.

Божията армия на съпротивата (LRA) и изгубеното поколение на Африка

Ръководената от **самообявилия се за християнски пророк фанатик Джоузеф Кони** Божия армия на съпротивата (БАС), е създадена през 1987 г. като пряко следствие от политиката на правителството, поело контрола над страната през 1986 г., след т.нар. Угандска гражданска война, в която загиват между 100 000 и 300 000 души. Победителите – Армия на съпротивата - представляват населението на Южна Уганда и започват поредица от агресии срещу населението от северните части на страната – дотогавашните управници. Ексцесиите водят до формиране на бунтовнически групи, които да дадат отпор

на новата угандска власт. Именно на тяхна база, през 1989 г., Кони утвърждава своята власт, използвайки собствените си бойци и части от разпадащото се Движение на Светия Дух на Алис Лакуена.

Търсещ възможни източници на финансиране и на войници за своята армия, Джоузеф Кони започва масово да отвлеча малолетни и да ги обучава за войници в своята армия. По данни на УНИЦЕФ, до 2006 г. БАС участва в отвлечането на над 25 000 деца. Паралелно с трафика на наркотици, оръжие и скъпоценности, както и набезите за грабежи в съседни на Уганда държави, Кони продължава да използва децата, било като войници, било като работна сила или в канали за трафик на хора. След 2008 г., БАС постепенно губи позиции и рухва под напора на координираните действия срещу нея. Въпреки това, до ден днешен се смята че Кони, който се укрива в Южен Судан, разполага с около 1 500-3 000 бойци. Практиките, които въвежда, бързо намират последователи, съчетаващи новите методи със старите техники, прилагани в Палестина, Ливан и Афганистан.

Уганда разбира се, не е единичен случай в Африка.

Според различни данни, между 2000 и 2010 г., на континента действат между 100 000 и 200 000 деца, ангажирани по различни начини с бойните действия в Конго, Бурунди, Руанда, Чад, Код д'Ивоар и Централноафриканската република. Днес тази практика продължава да е факт в Сомалия и Нигерия, както и в Либия, Мали и Западна Сахара.

Само в Сомалия, до 2004 г. се смята че над 200 000 непълнолетни са били използвани като действащи бойци в различните етапи на гражданските войни.

Ал Кайда и Ислямска държава – двете страни на една и съща монета

Възползвайки се от установените канали за трафик на хора и връзките със сходни структури в Африка, двете най-големи терористични организации в рамките на исляма, също не подминават възможността да използват малолетни и непълнолетни в своите редици.

Групировките бързо създават поредица от добре маскирани тренировъчни лагери, в които деца на различна възраст – отвлечени или сираци - се обучават да боравят с оръжие, да изработват експлозиви и да вярват в онази версия на исляма, която техните похитители и господари им проповядват.

По данни на различни организации, за последните няколко години става дума за хиляди деца, примамвани или принуждавани чрез различни методи да съдействат на джихадистите.

Освен тези дългосрочни програми за обучение, терористите често използват отвлечени деца с цел бързи и жестоки акции. Така, например, през последните няколко месеца деца бяха използвани като преносители на дистанционно управлявани жилетки-бомби и бяха жертвувани в кървави атентати в Сирия, Ирак и Турция. Важно е да се отбележи, че конкретно тези деца сами по себе си нямат нищо общо с терора, а са поредната жертва на джихадистите.

Отделно от чисто бойните задачи, децата се използват като шпиони, съгледвачи, куриери и доставчици, било на припаси, било като „мулета“ за контрабандата на наркотици и скъпоценности. Твърде вероятно е детски труд да се използва и при нелегалния добив на петрол и природен газ.

Правителства, бунтовници и ислямисти

Освен децата, използвани от джихадистите, все повече малолетни и непълнолетни се оказват ангажирани в хода на войната от различните фракции, сражаващи се в Сирия и Ирак. Това се дължи най-вече на изчерпването на човешките ресурси в следствие на значителната смъртност и още повече – заради високите нива на емиграция и вътрешно разселване. Всичката тази смърт и бедност създават една чудовищна социална среда, използвана както от Ал Кайда и Ислямска държава, така и от останалите враждуващи сили.

Сираци, останали сами, без прехрана лесно могат да бъдат примамени на служба срещу пари или дори само срещу храна и вода, която се намира под контрола на фракциите.

Използването на елементарните човешки нужди като средство за изнудване и подчиняване, за съжаление съвсем не е присъщо само на онези организации, демонизирани от общественото мнение.

В средата на септември, скандално видео разкри как Иран финансира набирането или системното отвличане на деца в Ирак – между 6 и 10-годишни - които преминават военно обучение и са изпращани в Сирия.

В отчаянието си, редица бунтовнически и ислямистки фракции също са прибегвали до употребата на деца, особено в райони поставени под тежка обсада като Алепо, Източна Гута и селищата по границата на провинция Латакия.

Подобни тенденции се забелязват и сред курдите в т.нар. Рожава. Все повече младежки лица се виждат на снимките, показващи фронтовите сили на YPG. Макар да не са малолетни, мнозина от тези момчета и момичета (служещи в YPG) нямат навършени 18 години.

С разгръщането на конфликта, все повече фракции ще ангажират родените след 2000 година във военните действия, за да компенсират липсата на достатъчно адекватни въоръжени сили. Това важи както за опозиционните фракции, така и за милициите, подкрепящи правителствата в Дамаск и Ирак. Бригадите, служещи в рамките на Националните сили за отбрана (Сирия) и в Народното опълчение (Ирак), също не остават чужди на употребата на въоръжени деца или в ползването на малолетни за поддържащи задачи в хода на своите кампании.

Сирия и Ирак: защо фракциите смятат, че е рентабилно да се използват деца?

Колкото и цинично да звучи този въпрос, за да разберем защо този феномен е все така устойчив, без значение от етническата и културната среда, е необходимо да дадем отговор.

На първо място, трябва да отбележим, че да се ангажират деца е далеч по-евтино за онези, които ги използват. Децата консумират по-малко храна, имат нужда от по-малко пространство за настаняване и могат да бъдат принудени да приемат по-малко или никакво заплащане. Тъй като повечето от тях са сираци или отвлечени, могат да бъдат използвани и жертвани без никой да им търси сметка (особено при джихадистите).

Както вече споменахме, мъжете в боеспособна възраст стават все по-малко и все по-често фракциите ще прибегват до употреба на непълнолетни и малолетни. Ще зачестяват и краткотрайните задачи – отвличане и използване на деца като атентатори-самоубийци. Тази практика е пряко свързана с отчаянието на Ислямска държава, които се огъват по всички фронтове и се стремят да

използват всички средства за да водят кървава бомбена война в тила на своите градове. Атаки срещу пазари, религиозни събирания, сватби, погребални процесии и обществени места ще се превръщат в неотменни елементи от тактиките на групировката. Децата по-лесно се сливат с тълпата и са по-малко подозрителни за силите за сигурност, които оперират на терен.

Отделно от полевите задачи, малчуганите са полезни и в т.нар. военна индустрия. Кадри от иракската провинция Анбар показаха как в замяна на храна и подслон, **Ислямска държава вербува малолетни и непълнолетни в „манифактури“ за бомби и мунициии.**

Отделно от тези поддържащи задачи, децата са отлични за извличане на информация – подмамвани да шпионират близки и роднини срещу храна и обещания за други блага или, за да спасят някой член на семейството си. Пак деца са подходящи за изпращане като шпиони в тила на врага или са оставяни под формата на „спящи клетки“ в изоставяни от Ислямска държава села.

Впрочем, подобни практики се използват и спрямо пълнолетни мъже и жени, принудени в отчаянието си или заради омразата към правителствените сили да се продадат на джихадистите. При децата силата на омразата също не бива да се подценява. Дете, загубило родителите или братята и сестрите си при въздушни удари на САЩ, Русия или местните ВВС лесно може да се озлоби срещу политическия ред и да потърси път за отмъщение в редиците на джихадистките и ислямистките организации, чиято проста и агресивна реторика лесно достига до малограмотните и образовани хора от всички възрасти.

При бунтовническите фракции съществува и родовият принцип – момчетата, навършили 8-9 години тръгват по стъпките на родителите си. Множество видеа от Северна Сирия и Ирак показват, че бойци от различни милиции постоянно обучават децата си как да използват огнестрелни оръжия.

Личният пример на роднините лесно може да мотивира малките деца, за които подражанието е основен инструмент за адаптиране към света.

Забравеното поколение на Африка

След поредицата от конфликти в Африка в периода 1990-2005 г., израства цяло едно поколение, върху което войната е оставила своя грозен отпечатък.

Новата вълна от конфликти – Сомалия, Мали, Либия, Нигерия, Судан - улавя тези пораснали вече младежи в нова примка, в която ще попаднат и техните деца. Изправени пред отчайваща демографска, социална и икономическа обстановка, населението на обхванатите от насилие страни ще търси всевъзможни начини за адаптация и преживяване.

Предлагането на собствения живот в замяна на храна, вода и лекарства, е неминуем елемент от борбата за оцеляване и това важи с още по-голяма сила за онези деца, останали сираци, изолирани в слабо развити региони, в които е по-лесно да получиш автомат с пълнител, отколкото шише с вода, годна за пиене.

Проникването на джихадистката идеология в Сомалия (Ал Шабаб) и Нигерия (Боко Харам) както и стабилизирането на трансграничните канали на Ал Кайда в Сахара, са гаранция, че невинни малолетни и непълнолетни ще попаднат в лапите на новото поколение терористични структури, съчетаващи псевдорелигиозната реторика с методите на нарко- и оръжейните картели, и ловците на диаманти.

Пропиленият Афганистан

След близо четиридесет години на постоянни конфликти, в Афганистан едва ли има хора, които да помнят нещо различно от войната.

Дали ще се говори за Червената армия, кървавият режим на талибаните, американската инвазия и окупация, и подновеният от три години нов конфликт с Ал Кайда и местните ѝ съюзници, съдбата на три поколения афганистанци е безвъзвратно обезобразена от насилието.

За разлика от Сирия, където войната е относително ново явление, в Афганистан са се родили поне две поколения, за които употребата на оръжие е нещо естествено, а насилието - част от ежедневието. Без значение дали се използват съзнателно за атентати или като бойци, или се превръщат във войници, за да оцелеят, хиляди афгански деца никога няма да познаят нормалното детство, принудени да станат възрастни преди да са се научили да четат.

Непрекъснатото разрастване на конфликта между подкрепяното от САЩ правителство и талибаните, обещава и за в бъдеще да бележи живота на поне едно поколение деца, за които войната ще е естествена среда на съществуване.

Всичко това означава, че дори при категорична победа над джихадистите и терористичните структури, Афганистан ще се нуждае от поне половин век за да излекува всички социални и икономически белези, с които е покрито битието на народа му.

Има ли превенция?

Както всеки негативен процес, и този на унищожаване на поколения младежи е обратим.

За целта, обаче, са необходими грамадни усилия на международната общност, систематизирана, целенасочена и непреклонна правителствена политика и бързо замразяване на конфликтите до латентно състояние.

- Необходимо е подsigуряване на цивилното население срещу отвличания, както и специални грижи за децата без родители в конфликтните зони. Същевременно, необходимо е масово разоръжаване на населението и съкращаване на всякакви паравоенни формирования, като гаранцията за запазване на мира трябва да се поеме от широка международна коалиция. В Либия станахме свидетели на това какво се случва, когато след приключване на един конфликт населението на страната остане масово под оръжие.
- Веднъж локализирани и овладени конфликтните зони, международната общност трябва да предприеме широка кампания срещу джихадистките структури, съчетана с пълномасщабна социална кампания за пост-военна интеграция на населението с особен фокус върху децата. Най-приоритетният сектор тук трябва да бъде широко и общо достъпно светско образование, което обаче, да не накърнява религиозната идентичност на децата. Веднъж опознали рационалната страна на науката и на своята собствена религия, децата ще бъдат далеч по-малко податливи на демагогията на джихадизма и сходните по природа религиозни или идеологически радикални течения.
- Нормализирането на политическата обстановка в тези държави и тяхното икономическо възстановяване също са от първостепенна важност за изграждането на повече или по-малко хармонично общество, което да произвежда нормални следващи поколения. В този контекст, безогледното налагане на западния демократичен политически модел, не винаги е най-правилният и разумен подход. Обществата в конфликтните зони са традиционалистки и необходимостта от по-тясно взаимодействие между

политическите и религиозните структури е крайно необходимо за постигането на дълготрайни резултати.

Какво ще се случи всъщност?

В действителност, няма да се случи нито едно от тези неща.

Конфликтите в Сирия и Сомалия ще прераснат в дългосрочни граждански войни, в които насилието ще оформи порочна спирача, възпроизвеждайки се през следващите поне две поколения.

В Ирак напрежението между сунити-араби, шиити-араби и кюрди ще ескалира под различни форми дори и след унищожаването на Ислямска държава (което също не се очаква в близките две години).

В Северна Африка, трибализираните и фрагментирани общности ще продължат да съществуват в агресивни едни към други блокове, докато зад гърба им грамадната картелно-джихадистка Ал Кайда ще продължава да търгува с оръжие, дрога и хора.

В Мексико, войната на картелите също не изглежда като нещо, което може да бъде разрешено в следващото десетилетие, подобно изглежда и напрежението **в Колумбия**. Междувременно, други държави скоро могат да последват Сирия, Ирак и Сомалия в списъка на раздираните от конфликти страни.

Йемен вече уверено се циментира като раздирана от войната държава.

Етиопия и още няколко африкански страни твърдо вървят по същия път.

Квази-диктаторският режим **във Филипините** заплашва да прерасне в гражданска война между правителство, комунисти и мюсюлмани.

Напрежението **в Ливан и Газа** няма да престане, подхранвано от спорадични изблици на насилие. Напрежението ще спада и ескалира и в **Иран, Турция, Руската федерация, Украйна, Косово, Западна Сахара, Тунис, Индия, Китай, Бирма и Тайланд**, както и в страните в западна Африка – **Конго, Мали, Чад, Нигерия**.

Международната общност като такава, демонстрира своята непоследователност и липса на какъвто и да е консенсус да предотвратява и разрешава конфликти. Лутанията на Европейския съюз между икономическа и политическа структура ще продължат да държат неговия външнополитически потенциал в амок, а САЩ ще се затормозяват все повече да следват своята популистка международна

реторика, докато се противопоставят на страни като Русия и Китай, за които агресията и поддържането на кървави режими не противоречи на вътрешнополитическите догми.

Ролята на КНР и РФ в Съвета за сигурност на ООН ще продължи да бъде на бламиращи фракции, обслужващи икономическите интереси на своите олигархически елити.

Не на последно място, непреодолимото оръжейно лоби, което доминира политическите кръгове във Вашингтон, Лондон и Париж ще продължи да работи за поддържане на конфликтите в определени локации с цел припечелване на поредната порция кървави милиарди.

С оглед на настоящето политическо лидерство в световен план, непрекъснатото ескалиращия бежански поток и върховенството на картелно-олигархичните облаги от продължаването на конфликтите, личната прогноза за бъдещето на света през следващите 20 години остава мрачна.

В най-добрият случай, ситуацията ще се запази такава, каквато е днес, но със сигурност няма да се развие към по-добро. Единствената надежда е, да се окажа лош пророк и ако не това, то поне следващото поколение деца в Африка, Близкия изток и Централна Азия да израсне с автомати, които да стрелят само с батерии.

ОБЩА ПОЛИТКА НА СИГУРНОСТ И ОТБРАНА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Венцислав Божев е политолог и експерт в областта на международните отношения с богат опит в анализа на европейските политически процеси, както и на динамиката на отношенията в Близкия изток и постсъветското пространство. Автор на множество материали и академични текстове по въпросната тематика. Участник в международни изследователски проекти и теренни проучвания в Близкия изток.

Същност на ОПСО

Общата политика на сигурност и отбрана на Европейския съюз (ОПСО) е интегрална и неизменна част от Общата външна политика и политиката на сигурност на Общността (ОВППС). Практически това е областта, в която непосредствено попадат политиката на сигурност и отбранителен капацитет, военния потенциал на Съюза, както и процесът на управление и разрешаване на конфликти в международните отношения. Формално ОПСО е под контрола на Европейския съвет, но тази функция е поета от Върховния представител на Европейския Съюз по въпросите на външните работи и политиката на сигурност след създаването на институцията през 2009 г.

Политиката за отбрана на ЕС е относително нова политика. Сериозните идеи за осъществяване на една обща политика за отбрана и сигурност стартират в началото на 1990-те години, като всички предишни опити за изграждане на европейски отбранителен капацитет се оказват по-скоро неефективни. Европейската отбранителна общност от 1954 г. така и не се осъществява, а Западноевропейският съюз се оказва твърде слабо активен и напълно неефективен поради липсата на достатъчно политическа воля за изграждането на единна европейска отбранителна система за сметка на сътрудничеството с НАТО в контекста на Студената война.

Провалът в своите опити да даде адекватен отговор на югославската криза в началото на 1990-те практически разкрива абсолютната невъзможност на ЕС да действа като единна общност – нещо, за което усилено претендира още от самото си създаване. В контекста на най-големия военен конфликт в Европа след края на Втората световна война, Съюзът демонстрира всички възможни слабости, характерни за общност от държави, неспособни да изградят обща външнополитическа позиция. Разделенията между държавите членки на Съюза и произтичащото от него нежелание за намеса подпечатват крайния провал на Европа в опитите си да предотврати кървавия разпад на Югославия и доказват

несъстоятелността на всички досегашни опити за смислено сътрудничество на ниво международни отношения и разрешаване на конфликти. Става пределно ясно, че само създаването на достатъчен отбранителен капацитет, както и осезателно засилване на приноса си спрямо регионалната стабилност, биха могли да осигурят на ЕС полагащото му се място в международните отношения.

Последвалите стъпки в тази посока обаче, са твърде неуверени.

Подписването на споразумението „Берлин плюс“, както и опита за вдъхване на живот на Западноевропейския съюз чрез интегрирането му в рамките на НАТО като отделен стълб, само затвърждават водещата роля на НАТО и САЩ по отношение на сигурността на Европа.

Това положение се дължи и на дългогодишната позиция на Великобритания, според която ЕС не трябва да има самостоятелна отбранителна политика извън рамките и капацитета на НАТО. С приемането на Амстердамския договор през 1997 г, който инкорпорира Петерсбергските задачи¹ в своята институционална рамка, този тренд се променя. Практически договорът отваря вратите за формиране на обща европейска политика на сигурност, основана на Петерсбергските задачи. Традиционното британско съпротивление на подобен план се изменя в подкрепа през 1998 г. след двустранно споразумение между френския президент Жак Ширак и британския премиер Тони Блеър в Сен Мало. В своето споразумение двамата лидери заявяват:

„За да може Съюзът да има адекватен отговор спрямо международните кризи, той трябва да създаде капацитет за автономно действие, подкрепено от необходимите военни ресурси, както и нужните средства и готовност за тяхната употреба“²

Следващата стъпка в тази посока е приемането на Хелзинкските приоритетни цели, една от които е амбициозната задача за установяването на корпус с численост от 60 000 военни до 2003 г., който да може да бъде разгърнат в рамките на 60 дни.³

¹ Задачите Петерсберг (Petersberg Tasks) са приети през 1992 г. малко след подписването на Договора от Маастрихт и в контекста на създадена нестабилност след разпада на СССР. Те поставят основите на днешната Обща политика на сигурност и отбрана и създават рамка за участието на Съюза в международни хуманитарни, спасителни и мироопазващи мисии.

² *Joint Declaration on European Defense* Joint Declaration issued at the British-French Summit (Saint-Malo, 4 December 1998), Centre Virtuel de la Connaissance sur l'Europe, http://www.cvce.eu/obj/franco_british_st_malo_declaration_4_december_1998-en-f3cd16fb-fc37-4d52-936f-c8e9bc80f24f.html
<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/Helsinki%20Headline%20Goal.pdf>.

През последните 13 години обаче, планът за създаването на подобна концепция е все още в застой.

Причините са няколко като основната е, че Брюксел все още няма разработена идея как ефективно да бъде използван подобен потенциал. От друга страна, традиционно неутралните държави в ЕС (Швеция, Ирландия, Финландия, Австрия и Малта) се противопоставят на превръщането на Общността във военнополитическа организация от типа на НАТО. Те предпочитат подход включващ предимно граждански и хуманитарни компоненти, които изключват употребата на военна сила. Разбира се, все още на дневен ред стоят и дебатите относно степента на автономност на Европа по отношение на сигурността и военния капацитет, както и формите на взаимодействие с НАТО.

През 2003 г. в контекста на разделението на държавите членки на ЕС по отношение на американската инвазия в Ирак, Общността приема **„Европейската стратегия за сигурност“**, която въвежда понятието „ефективен мултилатерализъм“.

В самия текст е записано, че Хартата на ООН ще бъде считана за фундаментална правова рамка в международните отношения, а Съветът за сигурност на ООН ще бъде приет за основен орган, носещ отговорност за международния мир и стабилност. Освен това е добавено, че:

„...в свят на глобални заплахи, глобални пазари и глобални медии, нашето общество все повече ще зависи от ефективна мултилатерална система. Нашата цел е развитието на една по-устойчива международна общност, добре функциониращи международни институции и международен ред, основан на правото“⁴

Стратегията също така идентифицира и няколко ключови заплахи, с които Европа трябва да се справи, а именно – тероризъм, разпространение на оръжия за масово унищожение, регионални конфликти, провалени държави и организирана престъпност.

Година по-късно е създадена и **Европейската отбранителна агенция**, чиято роля е да подпомага и сътрудничи на държавите членки в процеса на подобряване на техния военен капацитет. В тази връзка агенцията работи в четири оперативни направления:

⁴ A SECURE EUROPE IN A BETTER WORLD, EUROPEAN SECURITY STRATEGY, Brussels, 12.12.2003, стр. 10, <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf> достъп на 12.07.2015 г.

- План за развитие на военния капацитет
- Стратегия за развитие на европейските отбранителни технологии
- Стратегия за сътрудничество при превъоръжаването
- Стратегия за развитие на европейската отбранителна и промишлена база

Създаден е също така и **Европейски институт за изследвания в областта на сигурността**.

ОПСО в сегашния си вид съществува от 2009 г.

До тогава оперира под името Европейска политика по сигурност и отбрана. Договорът от Лисабон въвежда и други важни промени в рамките на Общата външна политика и политиката по сигурността. **Първата** е въвеждането на Европейския съвет като върхова институция на ЕС, което затвърждава междуправителствения подход в процеса на вземане на решения. **Втората** промяна е сливането на постове на Върховния представител по въпросите на външните работи и отбраната с този на Комисаря по външните отношения. И **третата** промяна е създаването на Европейска служба за външна дейност, която практически се превръща в дипломатическият корпус на ЕС.

През последните десетилетия трансформацията на ЕС от преобладаващо икономическа общност към единно политическо формирование със собствена външна политика и политика за сигурност се извършва бавно чрез малки стъпки и взаимни компромиси.

Дори към момента, Съюзът все още не е в състояние да приеме цялостен и завършен подход за ОВПС, въпреки промените от Лисабон. Причините са основно две:

- придържане към постепенен подход, който е характерен вобще за развитието на европейската интеграция още от 50-те години насам
- липсата на политическа воля сред големите държави в общността за ограничаване на суверенитета в тази област и прехвърлянето му към наднационалните институции в Брюксел.

Към настоящият момент самостоятелния военен потенциал на Европейския съюз е основан на така наречените бойни групи за бързо реагиране, действащи на ротационен принцип. Всяка една от 18-те бойни групи следва да наброява 1500 – 2000 души и да има възможност за разгръщане в рамките на 10-15 дни.⁵ Продължителността на дислоциране е 30 дни, като при нужда може да бъде удължена до 120 дни. Групите са комплектовани самостоятелно от една държава (френска, британска) или от няколко (Северна група, Балканска група). Две държави извън ЕС също имат участие – Турция и Норвегия. Идеята на бойните

⁵ Barcikowska, A, *EU Battlegroups – ready to go?*, 2013, Institute for Security Studies
http://www.iss.europa.eu/uploads/media/Brief_40_EU_Battlegroups.pdf

групи, действащи в рамките на ОПСО е те да бъдат разполагани в региони, в които силите на НАТО и ООН отсъстват.

Основният проблем обаче, е липсата на въздушно обезпечение при разгръщането на бойните групи. Практически те не могат да функционират без логистичната подкрепа на НАТО, което от своя страна компрометира идеята за тяхната автономност.

Въпреки, че европейските бойни групи са активни от 2007 г., до настоящия момент те все още не са използвани в реални мисии.

Сътрудничеството с НАТО

През 1996 г., в Берлин по време на срещата на върха на НАТО, държавите членки вземат решение за предоставяне на техника и командни системи за ползване при операции под ръководството на ЕС с ясната цел да бъде стимулиран европейския отбранителен капацитет.

Три години по-късно, споразумението станало известно като „Берлин плюс“ е разширено по начин, който да отговаря на новата Европейската политика по сигурност и отбрана. Като резултат от разширения обхват на „Берлин плюс“ НАТО може да предоставя на ЕС бойни и командни способности за операции, свързани с управление на конфликти при положение, че Алиансът вече не е ангажиран в конкретната криза.

Така се създава една двустепенна система, при която НАТО има право на решение дали да реагира първа или да предостави нужния капацитет на ЕС. С това предложение прието под натиска на САЩ се цели да бъде избегнато дублиране на сили на НАТО и ЕС, както и принизяване на значението на ЕС при провеждането на операции за управление на конфликти. Това е така, тъй като двете организации практически са неравнопоставени при своите отношения в тази област, а ЕС не може да действа без сътрудничеството на Алианса.

Споразумението „Берлин плюс“ е еднопосочно, то третира ползването на капацитета на НАТО от ЕС, но не и обратното.

Окончателният пакет от договорености „Берлин плюс“ е приет на 17 март 2003 след почти четири годишни преговори между ЕС и НАТО и в последствие става юридическа и оперативна основа за ръководените от ЕС операции „Конкордия“ в Македония и „Алтеа“ в Босна и Херцеговина.

Основна причина за дългото забавяне на влизането в сила на „Берлин плюс“, е конфликтът между Гърция и Турция по отношение на Кипър. Конфликт, който все още продължава да затруднява отношенията между ЕС и НАТО и остава неразрешен и до днес. В продължение на десетилетия Гърция (член на ЕС и НАТО), Кипър (член на ЕС) и Турция (член на НАТО), водени от строго

национални интереси периодично си разменят ролята на блокиращ фактор в рамките на двете организации. Гърция и Кипър от години правят всичко възможно да блокират Европейската Комисия от възможността Турция да отваря нови присъединителни глави за приемане в ЕС, докато от своя страна Турция осуетява опитите на НАТО да работи с ЕС.⁶

Освен Турция, още пет други държави членуват в НАТО, но не и в ЕС.

Три от тях – Албания, Исландия и Норвегия са европейски държави, които са силно обвързани със Съюза и рядко биха взели решение, което да бъде в разрез с общата позиция на ЕС. Практически основната разлика между ЕС и НАТО се получава от двете северноамерикански държави – САЩ и Канада.

Доминантната роля, която има САЩ в Алианса, е от решаващо значение за идеологическото разделение, което характеризира европейската интеграция по отношение на сигурността.

От едната страна стои кръгът от държави, които подкрепят идеята за пълно разгръщане на военния потенциал на Европа, с възможност за автономно и самостоятелно провеждане на операции по управление на кризи. Подобен ход би изискал създаването на допълнителни наднационални институции в рамките на ЕС и отдаване на национален суверенитет в сферата на сигурността, включително и създаването на обща европейска армия. Основни центрове на това течение са Германия, Франция, Италия, Белгия и Люксембург.

От другата страна са държави като Великобритания, Полша, Швеция, Дания, Румъния, както и Прибалтийските републики, които застъпват идеята за силно и активно трансатлантическо сътрудничество. Според тази теза, Европа вече притежава нужния отбранителен капацитет в лицето на НАТО, а всяка друга отбранителна структура извън Алианса би означавала прарасване на средства и разваляне на устойчивите отношения със САЩ – основна причина за идеологическата победа над СССР в Студената война.⁷

С края на Студената война същността, предназначението и целите на трансатлантическото сътрудничество и в частност самото съществуване на НАТО започват да се размиват. Липсата на глобален политически и идеологически враг като СССР поставя под въпрос смисълът на съществуване на Алианса. По тази логика през последните 20 г. идеята за изграждане на обща

⁶ Dempsey, J, *Time to End the EU-NATO Standoff*, 08.12.2014 г, <http://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=57423> ,

⁷ Ricci, M, *The CSDP and NATO: friends, competitors or both?* 17.01.2014 г, <http://www.nouvelle-europe.eu/en/csdp-and-nato-friends-competitors-or-both>

европейска армия става твърде актуална тема на дебат. Възходът на радикалния международен тероризъм обаче, драматично усложнява средата на сигурност. Тази заплаха е неприемлива за всички отговорни правителства по света и представлява директна опасност за демократичните общества в Северна Америка и Европа. Със своите необичайни и асиметрични методи на действие, международният тероризъм заплашва не само ценностите и интересите на САЩ и Европа, но и съвременният международен ред, с всичките му достойнства и недостатъци.

Не само това, но и назряващото **ново глобално политическо и икономическо противопоставяне между Запада и Русия** в контекста на кризата в Украйна представлява проблем, който изисква от НАТО и ЕС не само да изгледят съществуващите противоречия по отношение на това дали Европа трябва да загърби военния капацитет на Алианса и да създаде свой собствен, но и налага идеята на затвърждаване и усъвършенстване на съществуващото сътрудничество. Поне към настоящия момент изграждането на обща европейска армия или алтернативна и конкурентна на НАТО обща европейска военна организация би развалило изгражданите в продължение на десетилетия добри съюзнически отношения със САЩ и то в момент когато Европа е изправена пред твърде много вътрешно общностни проблеми.

Борбата със съвременните заплахи като тероризма и силовата политика на Русия поставя по нов начин пропорционалното и равноправно участие между САЩ и останалите съюзници от ЕС. Това важи както за операции на НАТО, така и за коалиции от съгласни държави. В тази логика политическото, икономическо, и военно превъзходство на САЩ, НАТО и ЕС в борбата срещу новите заплахи вече не е въпрос на избор, а на стратегическа необходимост.

Въпросът за достатъчност на военния капацитет е твърде сложен, тъй като към традиционните нужди на националната отбрана на страните членки на НАТО и ЕС трябва да бъде прибавено и осигуряване на адекватен отговор срещу асиметричните заплахи. Практически националната отбрана се превръща в продължение на международната сигурност и това е така, защото всеки един регионален конфликт в близост до границите на ЕС и НАТО оказва пряко или непряко влияние върху сигурността на всички останали членове. Поради тази причина всяко едно прекомерно съсредоточаване върху военния капацитет (нещо особено характерно за САЩ в периода на управление на президента Джордж Буш – младши) е толкова неадекватно спрямо съвременната реалност колкото и прекомерното увлечение към „меката сила“. Днешните заплахи изискват прилагането както на военни и други силови стратегии, така и на адекватни дипломатически, икономически и културни инструменти за международно сътрудничество.

Този подход трябва да постави въпроса за едно напълно равноправно споделено участие между трансатлантическите съюзници, което да надхвърли сферата на отбранителните бюджети и да включи в себе си адекватно и разумно съчетание на американския военен потенциал и европейската „мека сила“.

Мисии и операции в рамките на ОПСО

ОПСО действа в две измерения, които включват граждански мисии и военни операции. За периода на своето организационно съществуване от 2003 г. до сега ЕС планира и провежда на три континента 35 граждански и военни мисии, като 17 от тях са актуални и в момента.⁸

Гражданският компонент на ОПСО, дефиниран от Европейския съвет още през 2000 г. включва следните ангажименти от страна на държавите членки:⁹

- Създаване на капацитет за полицейски операции, в т.ч. обучение и подпомагане на дейността на местни полицейски структури
- Укрепване на върховенството на закона чрез предоставяне на прокурори, съдии и затворнически служители в помощ на полицейските операции
- Изграждане на гражданска администрация чрез експертни екипи, способни да създадат действен местен административен апарат
- Защита на гражданското население чрез осигуряването на екипи в режим на постоянна готовност за оценка на напрежението.
- Създаване на капацитет за наблюдателски мисии

Сред най-значимите граждански мисии на ЕС могат да бъдат отбелязани мисията за изграждане на полицейски потенциал в Босна и Херцеговина (EUPOL/BiH), мисия за подпомагане на граничния контрол между Молдова и Украйна (EUBAM Moldova and Ukraine), полицейската мисия в Афганистан (EUPOL Afghanistan), мисията в Косово (EULEX Kosovo), наблюдателната мисия в Грузия (EUMM Georgia)

- Полицейската мисия в Босна и Херцеговина е първата операция в рамките на ОПСО, която стартира през 2003 г. и поема функциите на досегашната полицейска мисия на ООН. До края на своя мандат през 2013 г. операцията действа в три основни направления: подкрепа за реформа на полицейския апарат; заздравяване на полицейската отговорност; подкрепа в борбата с организираната престъпност.
- Мисията в Молдова и Украйна стартира през 2005 г. като основната ѝ цел е установяване на адекватен граничен контрол и приобщаване на митническите и търговски практики на двете държави в съответствие с нормите на ЕС, както разбира се и помощ при разрешаването на конфликта в Приднестровието. Към момента операцията трудно може да се счита за успешна, тъй като Приднестровието продължава да бъде контрабанден център и удобно място за избягване на данъци, подкрепяно активно от Москва.
- Мисията за установяване на върховенството на закона в Косово стартира през 2008 г. и е най-голямата гражданска мисия на ЕС. Тя

⁸ http://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/area/security-and-defence_en

⁹ Катранджиев, В., *Външна политика на Европейския съюз*, 2011, София, Военно издателство, стр. 53

включва персонал от 1500 полицаи, съдии и прокурори, а годишният бюджет възлиза на 111 млн. евро.¹⁰ Широко разпространената корупция на всички нива в държавата обаче, пречи на нормалното функциониране на мисията.

- Полицейската мисия в Афганистан стартира през 2007 г. и е част от опитите за изграждане на мир и стабилност на територията на държавата, както и възстановяването ѝ след десетилетия войни. Чрез мисията се подпомага обучението на полицейски персонал и прокурори. Към 2012 г. специално създадената полицейската академия е имала около 4000 курсанти.¹¹ Афганистан е изключително трудно поле за работа в областта на сигурността, тъй като както международният персонал, така и местният, са чест обект на терористични атаки от страна на радикални ислямисти.
- Основна цел на наблюдателната мисия за Грузия е поддържането на мира по границата между Абхазия, Южна Осетия и Грузия. Създадена е през 2008 г. и от тогава до днес персоналетът на операцията извършва всекидневни невъоръжени патрули по границата.

Военното измерение на ОПСО е важен аспект от изграждането на компонента „твърда сила“ на ЕС. И въпреки, че Европа е все още твърде далеч от създаването на независим от НАТО общ военен капацитет, все пак не липсват опити в тази насока. Освен вече споменатите бойни групи, военното измерение на ЕС включва в себе си и поредица от военни операции сред, които най-значимите са CONCORDIA/FYROM в Македония, ALTHEA/BIH в Босна и Херцеговина, ARTEMIS/DRC в Конго, EU NAVFOR в Сомалия.

- Операция „Конкордия“ е първата мисия, чрез която ЕС използва практически военния потенциал на НАТО и демонстрира отлично взаимодействие между двете организации, които заедно с ОССЕ успяват осезателно да успокоят етническото напрежение в Македония. Операцията е осъществена по изричната молба на президента Борис Трайковски и има значителен принос към осигуряването на стабилна обстановка за прилагането на мирното споразумение от Охрид.
- Операция „Алтеа“ стартира през 2004 г. заменяйки предишните мисии на НАТО в Босна и Херцеговина. Към настоящия момент оперативния състав на мисията е 600 души,¹² а основните цели са свързани с обучение и изграждане на военен потенциал на военните сили на Босна и Херцеговина.
- Мисията в Конго от 2003 г. е първата военна операция на ЕС извън рамките на Европа. С участието си при разрешаването на конфликта в областта Итури, както и в по-късните намеси в Чад, ЦАР, Судан и други области в региона, Общността ясно показва своята ангажираност и спрямо кризи, които не се намират в непосредствена близост до ЕС.

¹⁰ What is EULEX? Официален сайт на EULEX, <http://www.eulex-kosovo.eu/?page=2,16>

¹¹ EU Police Mission in Afghanistan (EUPOL AFGHANISTAN), 2012, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/missionPress/files/20120418%20FAC%20TSHEET%20EUPOL%20Afghanistan%20-Sept%20EN%20.pdf.

¹² Political and Military Background, Официален сайт на операция „Алтеа“, http://www.euforbih.org/index.php?option=com_content&view=article&id=2821

- Военната мисия на ЕС в Сомалия е свързана с противодействието на пиратството край бреговете на Сомалия. От своето начало през 2010 г. са извършени няколко успешни освобождавания на заловени плавателни съдове, както и няколко набега срещу пиратски и терористични бази. Като цяло обаче, борбата срещу пиратството и терористичните групировки в Сомалия и най-вече близката до Ал Кайда групировка Ал Шабаб е по-скоро неуспешна. Страната и до този момент продължава практически да се намира в състояние на провалена държавност и да бъде раздирана от непрекъснати кланови и племенни конфликти, а влиянието на радикалния ислямизъм в региона е повече от осезаемо.

Заклучение

През последните 25 години ЕС се трансформира от икономически съюз в един сложен политически, икономически и търговски съюз с ясни амбиции за заемането на водеща роля в сферата на международните отношения.

В желанието си обаче, за включване на възможно повече участници в процеса на вземане на решения и изработване на политики, през следващите години Съюзът по-скоро се превръща в една тромава и бавно действаща бюрократична машина, която в повечето случаи реагира твърде бавно, неадекватно или пък нерешително. Това е особено видимо когато става въпрос за реакции спрямо международни кризи и конфликти, когато освен всичко друго, е нужно да се вземе предвид и координацията между всички 28 национални външни политики на държавите-членки.

Липсата на координация и честите примери за вътрешни разделения в Общността са основни проблеми, които спъват външната политика.

Те са причина не само за честите случаи на провеждане на плахи и нерешителни действия спрямо международни кризи, но и за оронване на престижа и авторитета на Европа като единен политически субект. Единственото решение за тези проблеми е задълбочаването на интеграционните процеси и изграждането на всеобхватна стратегия по отношение на външната политика, която да обвързва широк диапазон от политики и инструменти. Само по този начин Европейският Съюз би могъл да запази и за в бъдеще своята водеща роля в международните отношения, както и успешно да се справя с глобализационните предизвикателства пред сигурността в 21-век.

За да се случи това обаче са нужни политическа воля и желание, каквито за сега определено отсъстват сред европейския политически елит.

Към настоящия момент в своя подход за справяне с кризи и конфликти Европейския Съюз може да разчита основно на комбинацията от своите основополагащи ценности и успешен опит като мирен проект, своята „мека сила“, принципът за многостранно сътрудничество, класическата европейска дипломация, както и на своите политики за развитие и помощ. Но това определено не е достатъчно. В крайна сметка каква е ползата от това, че Общността е може би най-големият донор на хуманитарна помощ за бежанците от Сирия през последните години¹³, когато самият първоизточник на конфликта, генериращ бежанския поток продължава да бъде актуален, а неговото разрешаване изглежда илюзорно?

В тази връзка липсата на самостоятелен военен потенциал и силната зависимост от НАТО и САЩ се явява сериозен проблем, който е удар по капацитета и амбициите на ЕС за справяне с конфликти.

И дори в момента текущите реалности пред сигурността да предполагат нуждата от задълбочаване на сътрудничество между двете организации, все пак в близко бъдеще е повече от препоръчително Общността да намери път за усъвършенстване на своята система за сигурност, която да работи в сътрудничество с НАТО при споделени отговорности и равноправно участие.

¹³ Syria and the EU, https://eeas.europa.eu/delegations/syria/592/syria-and-the-eu_en , от началото на конфликта до май 2016 г. ЕС е осигурил 6.4 млрд. евро във вид на хуманитарна помощ и програми за развитие.

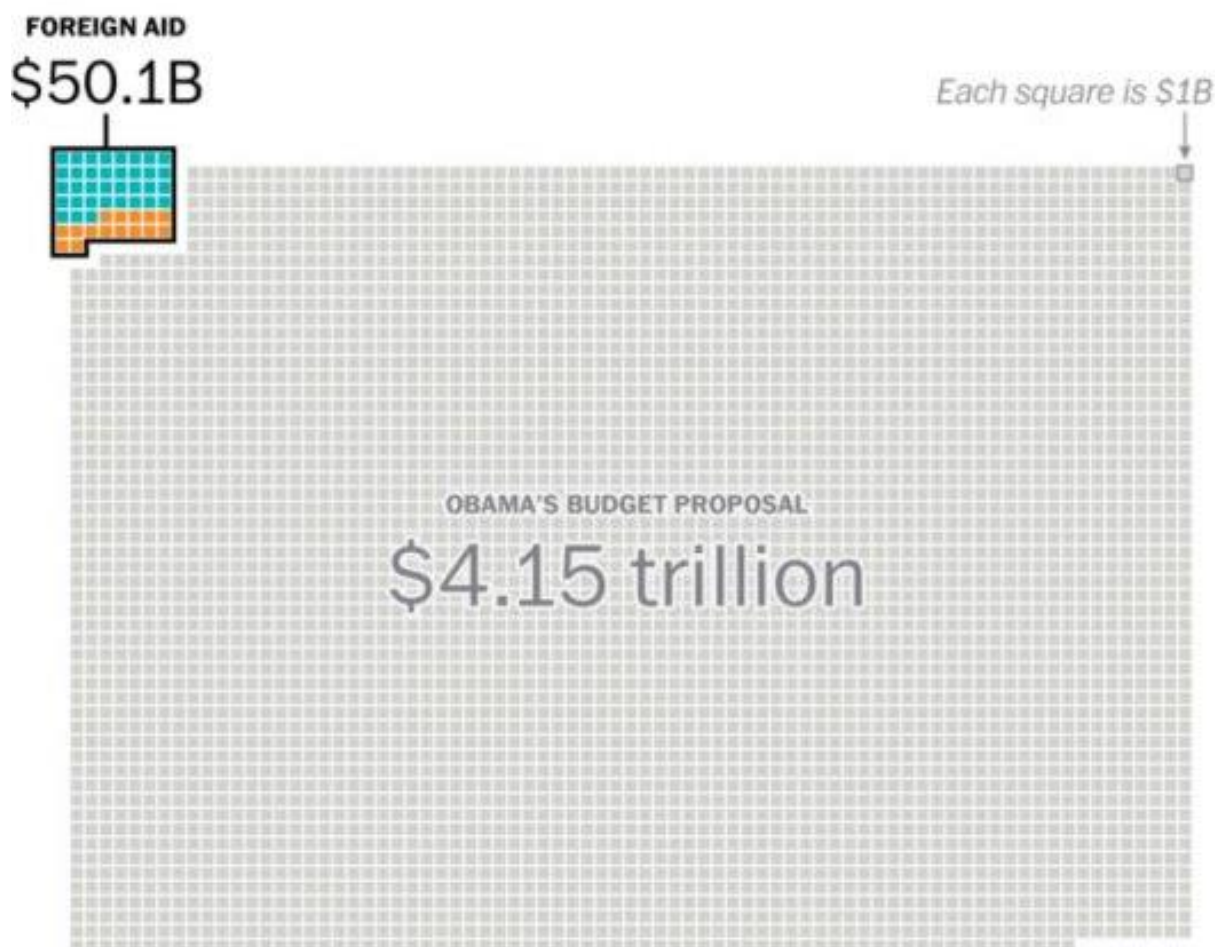
КАКВО НИ КАЗВА ПРОЕКТЪТ ЗА БЮДЖЕТ ЗА ЧУЖДЕСТРАННА ПОМОЩ НА САЩ?

Една новина, която е много вероятно да бъде подмината от българската общественост и медии има особена стойност в световен мащаб.

Става дума за сумата, предвидена от администрацията "Обама" за оказване на военна и хуманитарна помощ на страни от целия свят през 2017 г. Под маската на тази финансова операция се крият основните нишки на американската външна политика. Именно чрез проследяване на това къде САЩ разпределят ежегодните милиарди, политическите анализатори биха могли да преценят някои основни насоки във външната политика на САЩ и да оценят степента на взаимоотношенията между Вашингтон и ключовите световни и регионални политически играчи.

Първото нещо, което прави впечатление в новия проекто-бюджет е, че е с около 2% по-малък в сравнение с този за настоящата година.

Въпреки, че много американци вярват, че Чуждестранната помощ (ЧП) надхвърля 25% от общия годишен бюджет на Щатите, в действителност ЧП представлява около 1.2% от него.

Чуждестранната помощ като сегмент от общия проекто-бюджет за 2017г.;
Източник: Washington Post

Както е видно, сумата не е колосална спрямо общите средства, но сама по себе си представлява огромно количество пари - около два пъти повече от всички приходи заложи в българския бюджет за 2016 г.

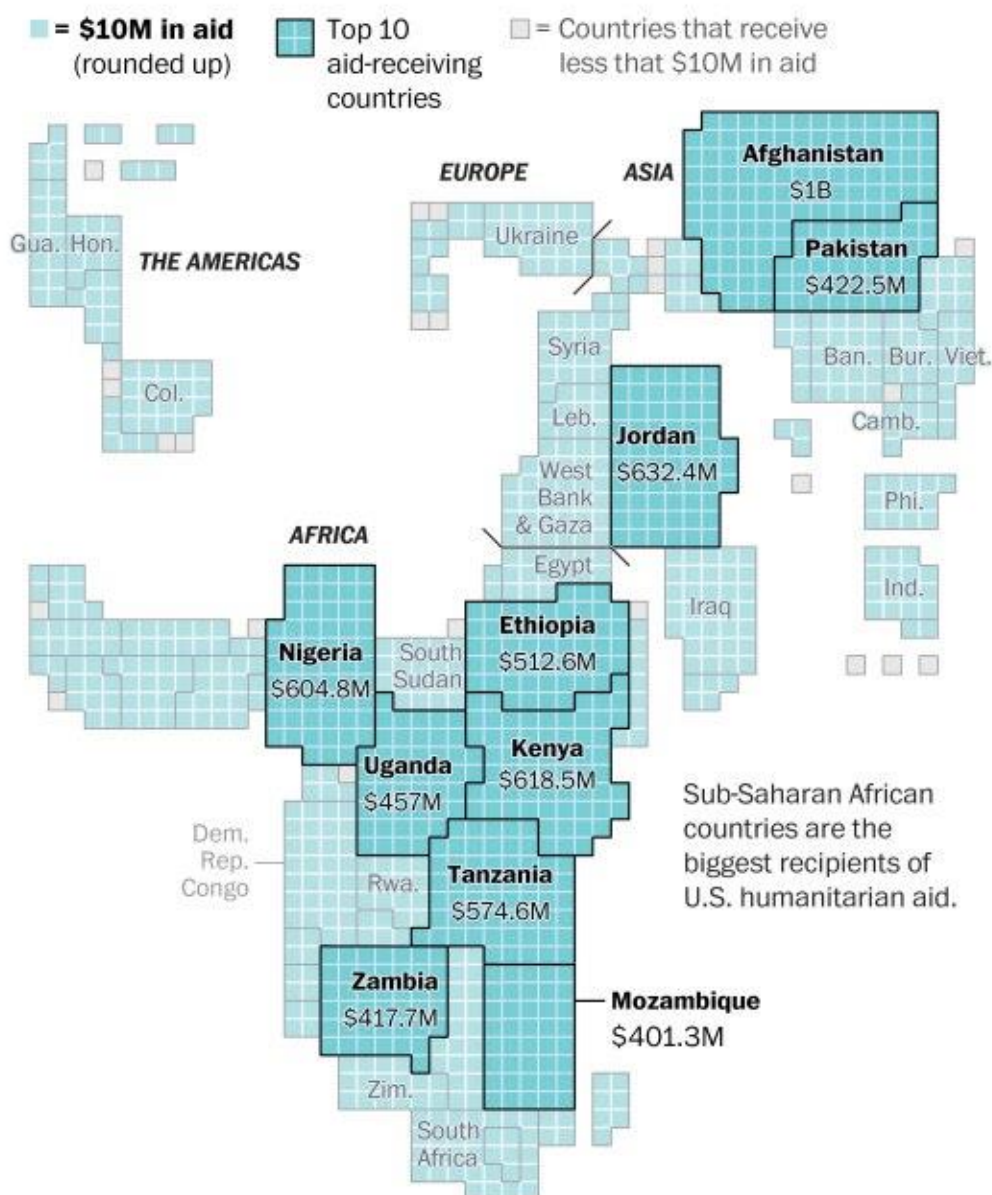
Начинът, по който тези средства се разпределят, е базиран на два елемента - публичен и реален. **Публичното разпределение** служи за създаване на необходимата медийна и политическа тежест от заложения разход с цел удовлетворяване на различните лобита, подпомагащи правителството на САЩ, както и с оглед на необходимостта от поддържане на определена линия на поведение в световен план. **Реалното разпределение** отразява практическите потребности на американската външна политика и дава възможност зад маската на определени публични харчения да се насладва дългосрочната политическа линия на Вашингтон. Подобна двойственост е напълно обичайна за действията на световните сили и по никакъв начин не отличава САЩ от останалите водещи страни, които ползват същите механизми.

Хуманитарната помощ

Зад паравана на допълнителни пари за инфраструктура, научни проекти, борба с болести и т.н., САЩ насочва своите стабилни финансови потоци към такива държави, в които Вашингтон вижда потребност или да засилва своето присъствие, или да контрира опитите на други големи страни да спечелят позиции на терен.

U.S. humanitarian aid, by country

(Fiscal 2017 request)

Хуманитарната помощ по държави. Всяко синьо квадратче означава 10 милиона долара. Източник: Washington Post

Схематичната карта обръща внимание на основните десет получатели на хуманитарна помощ от САЩ. Седем от тях са държави от Южна и Централна Африка, което показва, че САЩ ясно изместват своя външнополитически фокус към континента - нещо, което пролича в политиките както на Индия и Япония, така и на Китай.

Африка, със своите значителни природни и човешки ресурси, както и с политическите специфики на държавите, предлага неограничено поле за инвестиции и общества, жадни да получат външно финансиране за превъзможване на лавината от вътрешнополитически и икономически проблеми, които измъчват почти целия континент.

Япония вече обяви намерението си да инвестира около 30 милиарда долара в Африка през следващите три години, докато търговския оборот на Китай надхвърля 170 милиарда (102 млрд. износ и 68 млрд. внос). Отделно от това, в началото на 2016 г., Пекин предложи да отпусне за Африка заеми в размер на безпрецедентните 60 милиарда долара.

Надпреварата между САЩ и Китай несъмнено ще се вмести в контекста на взаимоотношенията между двете страни, които през изминалата една година вложиха значителни ресурси в борбата за надмощие в Западния Пасифик. Забавянето на икономическото темпо на Пекин, което започна през 2015 г. и продължи с още по-голяма сила след рухването на пазара на имоти през пролетта на 2016 г., дава неимоверни шансове на САЩ да подкопае стабилното китайско присъствие в Африка.

Както показва схемата, основните хуманитарни инвестиции на Вашингтон са насочени именно към източното крайбрежие на Африка, където китайското присъствие е най-значимо.

Но противопоставянето в Африка не е единствената допирна точка между политиките на САЩ и Китай.

Макар и в по-ограничен обем в сравнение с Африка, Щатите ще инвестират значителни суми в страните от „задния двор“ на Пекин:

- Индонезия - \$170 млн.
- Бирма - \$110 млн.
- Бангладеш - \$200 млн.
- Камбоджа - \$70 млн.
- Виетнам - \$110 млн.
- Филипините - \$130 млн.

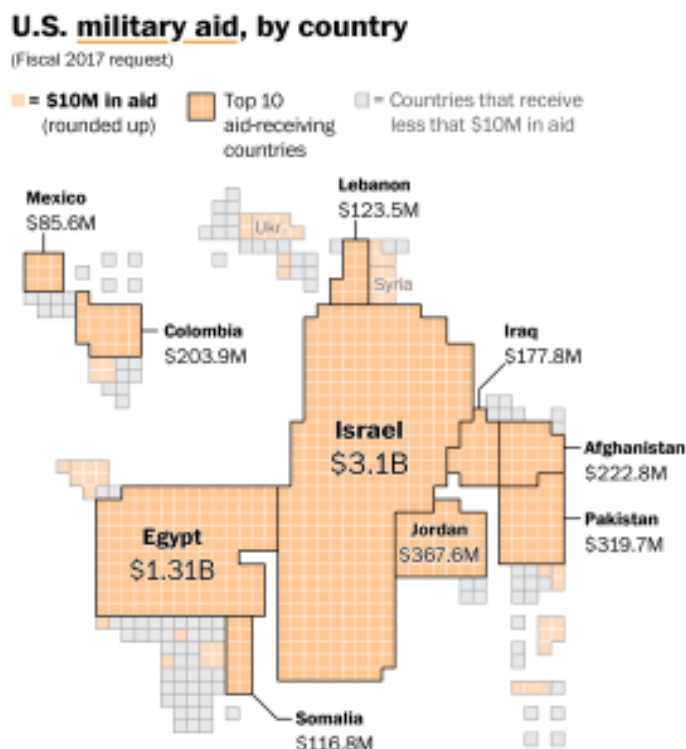
Още 230 милиона долара ще бъдат разпределени сред останалите държави от Югоизточна Азия. Така, в рамките на една година, САЩ ще отпусне над 860 милиона долара с цел заздравяване на връзките със страните от ASEAN и контриране на китайската външна политика в района на Южно Китайско море, както и мащабните инфраструктурни инвестиции, с които Пекин се стреми да си купи лоялността на своите по-малки съседи.

Третото основно направление на американската хуманитарна субсидия са само две държави - Афганистан и Пакистан, които общо ще получат близо милиард и половина долара, от които 2/3 трябва да отидат за Афганистан. Засилващите се позиции на талибаните, свързани и с невъзможността на афганската държава да организира и подпомогне възстановяването след войната от 2001 г. не могат да бъдат контрирани само с военни средства.

- В САЩ все повече осъзнават необходимостта от икономическо и социално противодействие като далеч по-ефективни оръжия срещу тероризма от въздушните удари.

Военната помощ

Освен самарянското мисионерство, щедро промотирано пред света, САЩ раздават значителни суми и под формата на военни субсидии. Условието е, че тези военни помощи трябва да се изхарчат за услуги, предлагани от фирми в САЩ или от самото федерално правителство.

Разпределение на военните помощи по държави; Източник: Washington Post

Единственото изключение от тази схема е Израел, който има право да харчи 26% от своите военни субсидии за собствената си военна продукция.

А 26% от \$3 100 000 000 са много, много пари.

Парите, получени от Израел, са три пъти повече от сумите, предвидени за следващите десет държави в списъка. Но това в никакъв случай не е изненадващо, особено с оглед на факта, че до тази година, включително, Тел Авив получаваше почти същата сума. Нещо повече, Бениамин Нетаняху неколкократно изрази надеждите си, че САЩ могат да отпуснат между 4 и 5 милиарда долара.

Египет продължава да получава традиционната субсидия от около милиард и половина долара, с които САЩ се стреми да циментира своята позиция около Суецкия канал, както и да блокира настъплението на руската оръжейна индустрия, която завоюва ценни позиции в Близкия изток през изминалата година. **Ирак** ще получи най-малко 177 милиона долара през следващата една година, като тези средства, несъмнено, ще продължат да подхранват превъоръжаването и преформатирането на иракската армия, която все още не показва признаци на пълна стабилизация, въпреки успехите срещу Ислямска държава от последните четири месеца.

С оглед надигането на Ал Шабхаб, не е изненадващо, че над 100 милиона долара ще бъдат инжектирани в **Сомалия**. Сомалийската армия, която съществува само благодарение на военната мисия AMISOM, понесе поредица от шумни шамари през първата половина на 2016 г. Местното крило на Ал Кайда доказва, че има остри зъби и въпреки скромните си размери (около 6 пъти по-малко бойци от про-правителствените сили), Шабхаб продължават да контролират около 20-30% от територията на страната или пряко или чрез засилено военно присъствие.

Йордания, най-сигурният партньор на САЩ в Сирийската гражданска война логично получава сериозно парче от финансовия пай. Близо 370 милиона долара ще се вляят във военния бюджет на кралството, което е притиснато, както от военните действия в Сирия и Ирак, така и от винаги несигурните намерения на Саудитска Арабия. В добавка на помощта, осигурявана от Великобритания, йорданската армия може да се надява на стабилна външна опора, върху която да гради своите проекти през 2017 г.

Ливан също е нарочен за получаване на сериозна финансова инжекция. Целта е колкото да се подсили Бейрут в борбата с Ислямска държава и Ан Нусра, която се води по сирийската граница, така и с цел да се противодейства на грамадното

политическо влияние на Иран, прокарано чрез Хизбула както във военно, така и в политическо отношение.

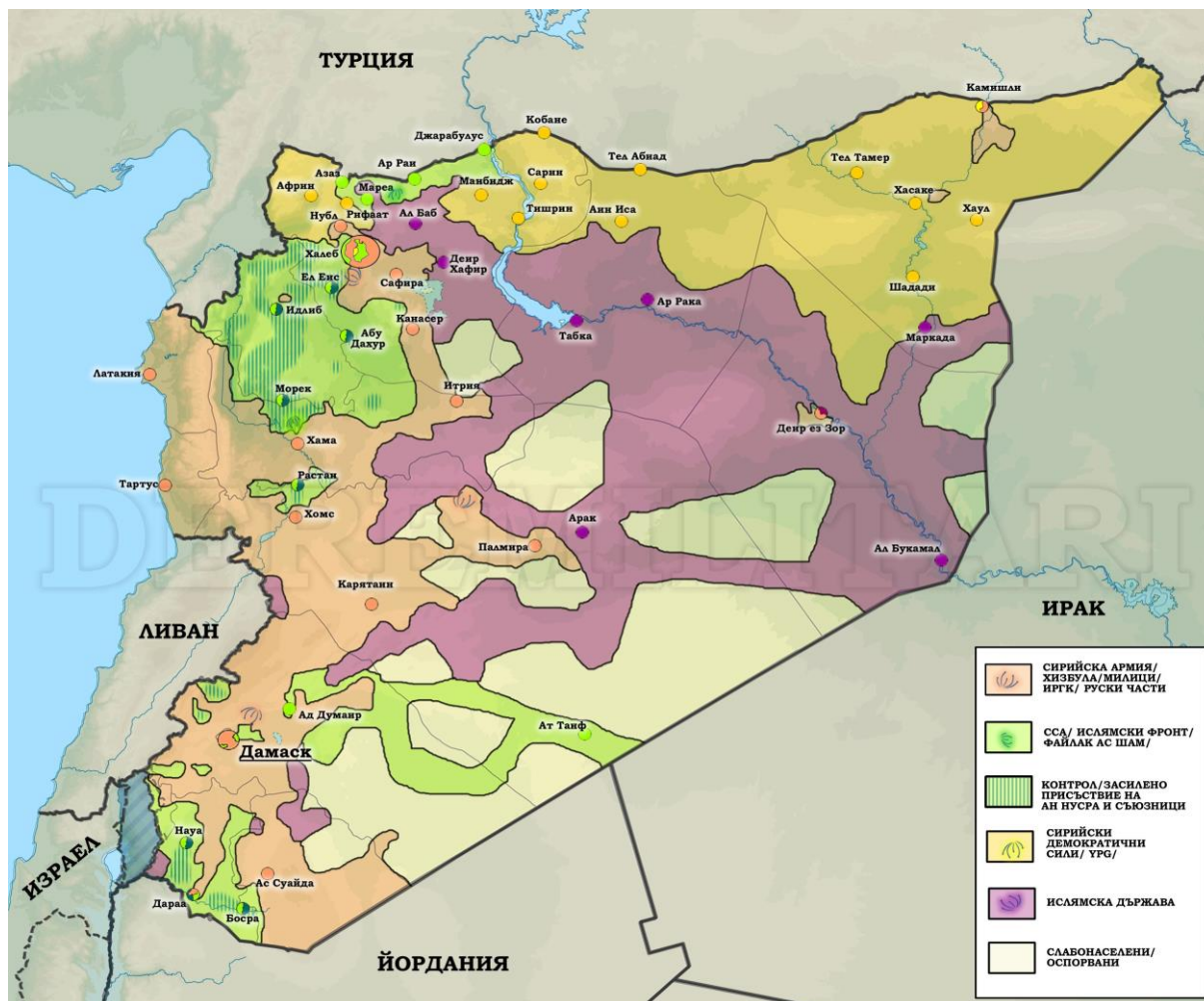
Не бива да забравяме, че освен тези преки военни помощи, САЩ планират да похарчат над 13,8 милиарда долара в преки военни операции срещу ислямска държава в Ирак и Сирия (Operation Inherent Resolve).

Отделно от Близкия изток, САЩ предвиждат сериозни средства за подсилване на армиите на **Мексико** и **Колумбия**. С оглед бушуващата война срещу картелите в Мексико и несигурното политическо положение в Колумбия (където вчера хората отхвърлиха постигнатото споразумение с ФАРК), САЩ се нуждае от засилване на въоръжените сили с оглед неминуемите кризи, които ще ударят страните от Латинска Америка през следващата година, особено с оглед кризата във Венесуела, несигурната политическа ситуация в Бразилия и постоянните проблеми в Перу.

България

България също не е подмината. Около \$7 000 000 са предвидените помощи за страната ни, като те са предназначени най-вече за осигуряване на военно обучение за кадрите от нашата армия.

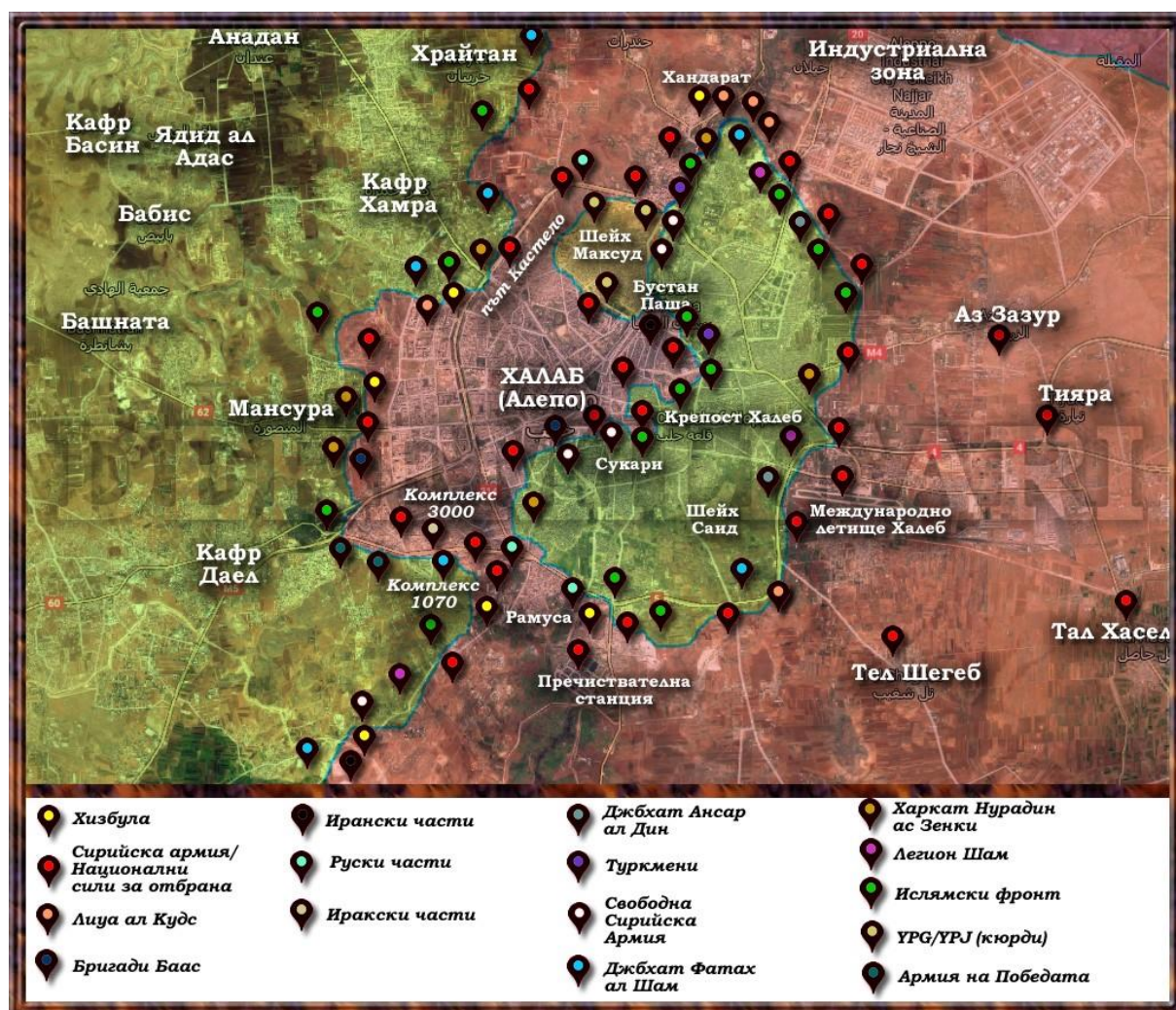
СИТУАЦИЯТА В СИРИЯ

Изтекла информация за стратегията на сирийското правителство показва, че сирийската армия и съюзните ѝ милиции бавно напредват на терен в покрайнините на държаните от бунтовници източни части на Алепо, фокусирайки се върху укрепване на блокадата, преди да започне наземна офанзива към сърцето на опозиционната крепост.

През последните две седмици, сирийското правителство и руските военновъздушни сили провеждат масирана въздушна кампания с удари върху държани от опозицията райони в Алепо. Това причини смъртта на над 500 цивилни.

В същото време, силите на режима и съюзните милиции напредват в северозападната част на града, стартирайки няколко атаки по фронтовите линии между Западно Алепо и източните райони.

В края на миналия месец, сирийски военни части и про-правителствената палестинска милиция Лиуа ал Кудс, завзеха бежанския лагер Хандарат преди да напреднат през изминалата седмица в индустриалната зона, която заобикаля гъстонаселените опозиционни квартали на Северно Алепо.

Кюрдските отряди за самозащита (YPG) подпомагат силите на режима в тяхното напредване с натиск от северния кюрдски квартал Шейх Максуд. Напредването към Хандарат има за цел да осуят всеки опит на опозицията да напредне в Източно Алепо от северозапад.

В южните райони на града, засилването на обсадата означава придвижване от военния комплекс в Рамуса, който бунтовниците за кратко превзеха през август, към хълма Хикма, откъдето се открива видимост към селските райони около Алепо. Засега силите на правителството нямат особен напредък в този район.

Докато сирийската армия и съюзните ѝ милиции в Рамуса и Хандарат искат да разширят правителствения кордон, заобикалящ от изток Алепо, хиляди допълнителни бойци идват като подкрепление за силите на режима в подготовка за по-мощна офанзива към бунтовническите райони.

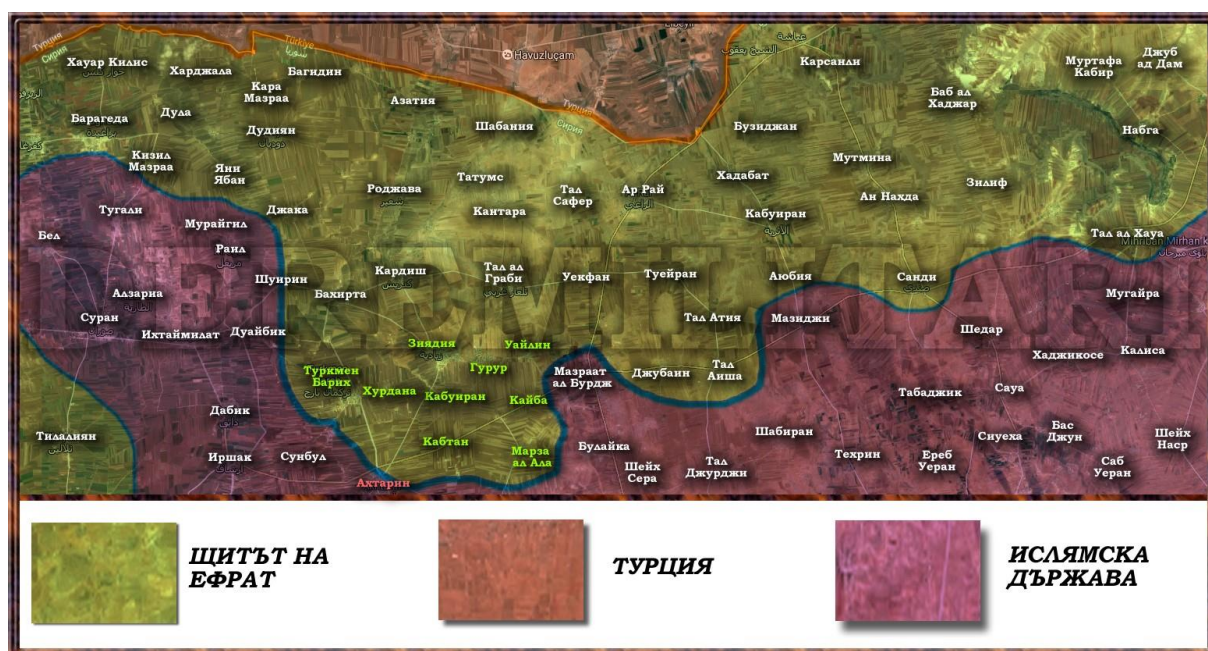
Целта: прокарване на два клина от цитаделата на Алепо към международното летище на Алепо, разделяйки Източно Алепо на две по-слаби секции, които армията да може да завземе по-лесно.

На пети октомври вечерта, сирийската армия изглежда напреднаха в квартал Бустан ал Баша, разположен на север от цитаделата на Алепо. Атаката идва часове след като сирийската държавна телевизия обяви, че „армията ще намали обстрела на Източно Алепо, за да помогне на цивилните, които искат да напуснат“.

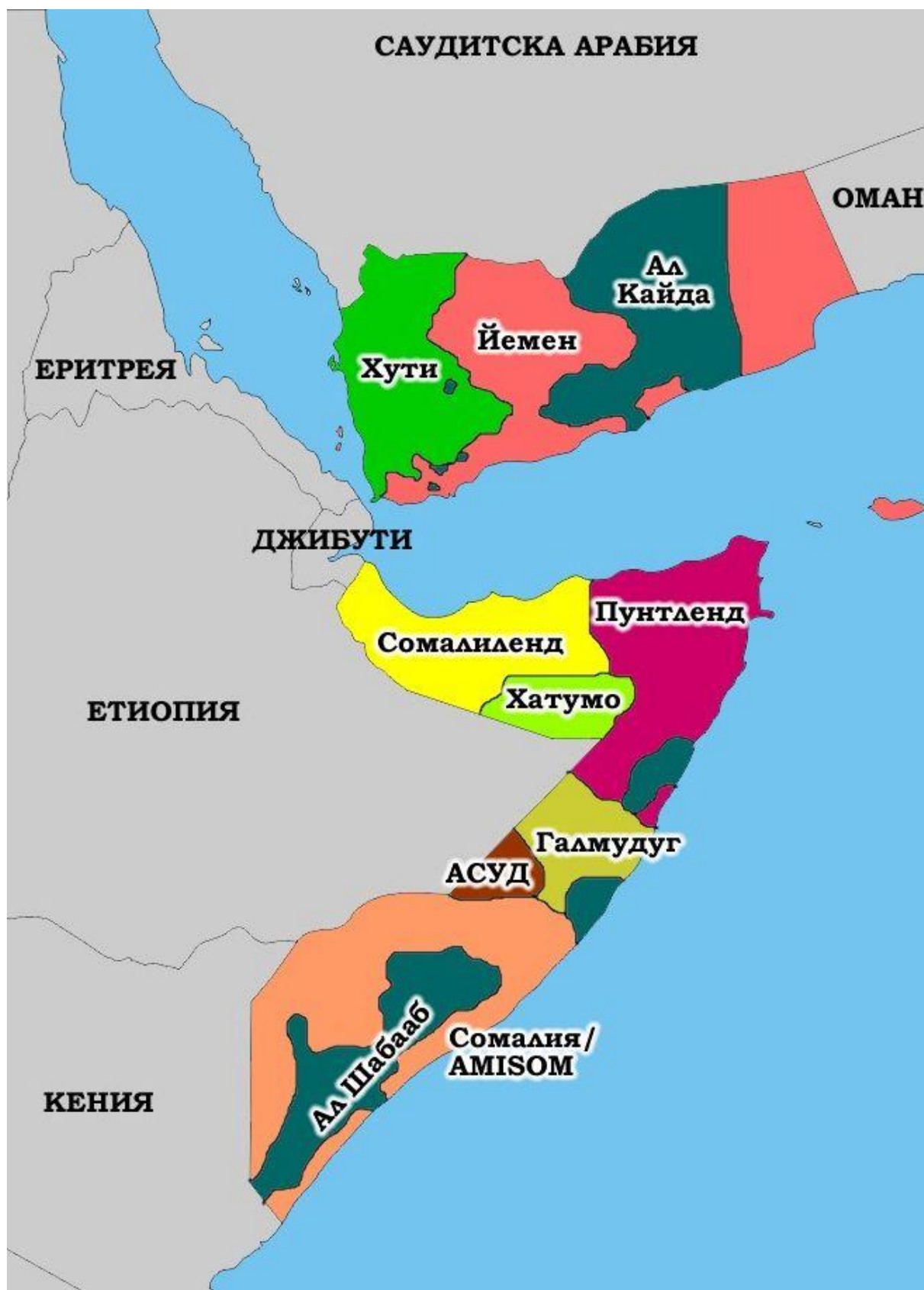
В Бустан ал Баша все още се водят боеве.

Сирийската армия провежда атаки и в южните, и северни крайни райони като Оуайджа, разположен на североизток от кюрдския квартал Шейх Максуд и на юг в Шейх Саид. Въпреки сраженията, повечето от фронтовите линии в Алепо се движат трудно и трудно една страна взема превес над друга. Силите на правителството трябва да навлязат в гъстонаселени райони, контролирани от опозиционни сили, където ще се наложи да се сражават в улични боеве, което ще отнеме със сигурност много време и ресурси.

Карта, показваща развитието на фронтовата линия при Ал Рай.

ОБОБЩЕНИЕ: СОМАЛИЯ, ЙЕМЕН И АФГАНИСТАН

На пети октомври **Ал Кайда на Арабския полуостров** започна атаки срещу позиции на йеменските сили за сигурност в ал Махфад, Абиян и Аззан. Радикалите взривиха превозно средство с експлозиви в позиция на ал Хизам в ал Махфад. Подкрепените от ОАЕ сили ал Хизам подкрепят йеменския президент Абд Раббу Мансур Хади и често са цел на Ал Кайда.

Ал Кайда също така атакува сили на Южното съпротивително движение, което подкрепя Хади за момента.

Правителствените сили и техни съюзни части, влязоха в сражения с хутите и лоялистите на сваления йеменски президент Али Салех в Харад, северно от Хаджа. Саудитски самолети подкрепиха правителството по въздух. Силите на Хади атакуваха Харад с идеята да подсигурят пътя си за снабдяване от Саудитска Арабия за предстоящата офанзива към Санаа.

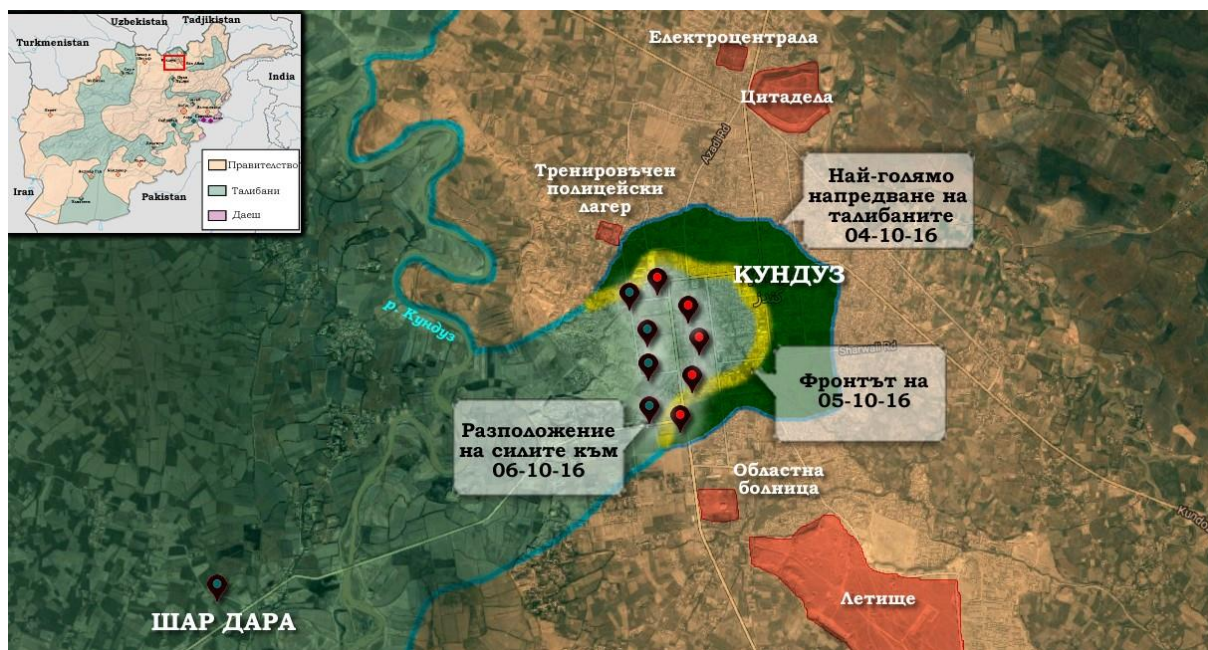
Лидерите на движението за Южен Йемен призоваха поддръжниците да протестират на 14 октомври на Площада на Свободата в Аден. На 14 октомври се чества 53-годишнина от избухването на революцията в Южен Йемен срещу британския мандат. На 14 октомври се очаква политици от Южен Йемен да представят план за съставяне на независим съвет, представляващ жителите на южните райони на Йемен.

В същото време, на 6 октомври силите на Салех и хутите атакуваха правителствените части в района на Кахбуб в провинция Лахидж. Силите на Салех контролират Дубаб, северно от Кахбуб. Двете страни си размениха артилерийски обстрел.

В Сомалия, Ал Шабаб атакуваха селището Мандера в Кения на 5 октомври. Радикалите са убили 6 цивилни, използвайки гранати и малокалибрено оръжие. Кенийските сили за сигурност отговориха на атаката и са изтласкали бойците на Ал Шабаб.

В същото време, радикалната група заяви, че държи в плен Мохамад Аден Али Баре, висш представител на разузнаването в сомалийската национална армия. В заявление, Баре твърди, че е решил да дезертира към Ал Шабаб, но остава неясно дали това е лично заявление или взето под натиск.

На 6 октомври пък, Ал Шабаб взривиха самоделна бомба в конвой на сомалийската армия в град Канса Дийре. Взривът е убил един войник. На 5 октомври в същия район радикалите обезглавиха местния старейшина Ибрахим Кора.

През изминалата седмица отново имаше сблъсъци в афганистанския оспорван град **Кундуз**. В рамките на 24 часа той смени притежателите си няколко пъти, като все още има сблъсъци в покрайнините му.

Причина за подновените сблъсъци е ново нападение на талибаните в първата седмица на октомври, имащо за цел да превземе града. За кратко той беше под контрола на талибаните, но силите за сигурност успяха да върнат централните райони.

В същото време, ООН заяви, че хуманитарната ситуация в града продължава да се влошава за цивилните, попаднали в капана на военните действия. 10 000 души напуснаха домовете си заради сблъсъците от последните няколко дни.

Уличните битки за контрол над града продължиха и на 6 октомври, като талибаните провеждат мащабна офанзива в провинцията около Кундуз.

Афганистанските сили за сигурност, подкрепени от американски въздушни удари, атакуваха позиции на талибаните, за да ги изтласкат, но операциите продължават и в ранните часове срещу 7 октомври.

Както споменахме, хиляди цивилни напуснаха домовете си, но още не се знае колко пострадали има във вътрешността на града, тъй като няма подсигурен достъп. Болницата в града, която има около 200 легла, беше ударена при сражения през нощта на 5 срещу 6 октомври.